

Handläggare

Åtgärder för budget i balans

Innehåll

Åtgärder för budget i balans	1
Bakgrund	3
Orsaker till underskott	3
Förslag på åtgärder för en budget i balans	6
Omfördelning av budget	6
Konsekvenser av föreslagna åtgärder	6
Besparingar med omedelbar verkan	12

Bakgrund

På bildnings- och omsorgsnämndens sammanträde 2016-11-15 noterade nämnden information i tre ärenden, § § 109-111, rörande nämndens budget för 2017. Förvaltningen informerade om svårigheter att klara åtaganden inom budget för 2017 inom förskola, funktionsnedsättning och IFO.

I februaris uppföljning prognosticerades bildnings- och omsorgsnämndens årsresultat till ett underskott på 8,4 miljoner kronor jämfört med budget. Underskott förväntades inom förskola, grundskola, gymnasieskola, IFO samt funktionsnedsättning. Underskottet härrör till volymökningar inom förskola, grundskola, gymnasieskola, funktionsnedsättning samt Individ- och familjeomsorg. Bildnings- och omsorgsnämnden ansåg att underskottet berodde på volymökningar samt ökade lokalkostnader motsvarande 13, 2 miljoner. I budget 2017 har nämnden kompenserats för volymökningar motsvarande 5 miljoner kronor. Då återstod en kostnad för volymökningar på 8,2 miljoner kronor.

Bildnings- och omsorgsnämndens och kommunstyrelsen presidier, samt kommunchef, ekonomichef och förvaltningschef träffades 2017-03-28 för dialog kring BON ´s ekonomi. Kommunstyrelsens ordförande meddelade 31 mars mötets deltagare att förslaget var att BON får compensation för ökade kostnader och strukturellt underskott med 7,4 miljoner kronor.

Bildnings- och omsorgsnämnden beslutade, 2017-04-27 § 30, att framställa hos Kommunstyrelsen om tilläggsanslag a 7,4 miljoner kronor samt genomföra åtgärder för 1 miljon kronor.

Kommunstyrelsen beslutade 2017-05-15 § 89 att återremittera ärendet till bildnings- och omsorgsnämnden som i samråd med kommunstyrelsen ska återkomma med en detaljerad analys av möjliga åtgärder och plan för ekonomi i balans. Ett politiskt inriktningsdokument/rapport i ärendet ska ges på kommunstyrelsens sammanträde den 12 juni 2017.

Bildnings- och omsorgsnämndens uppföljning per april behandlades i nämnden 2017-05-29 § 44 . Prognosen visar ett underskott på 15, 7 miljoner kronor.

Underskott prognosticeras främst inom Individ och familjeomsorg (IFO), funktionsnedsättning, gymnasieskola och förskola. Förvaltningen redogjorde då för vad som förändrats sedan uppföljningen i februari och orsakerna till det.

Orsaker till underskott

Individ och familjeomsorg

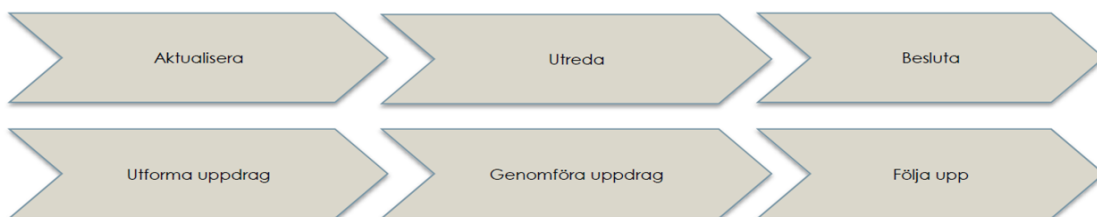
Underskottet 7 miljoner kronor återfinns framförallt inom myndighetsenheterna och beror främst på köpt verksamhet för barn och unga, samt vuxna med beroendeproblematik, vilket har ökat under mars – april. Ökningen var ej känd i februari, anledningen till ökningen är att nya ärenden har tillkommit under perioden samt att planerade ”hemmaplanslösningar” inte har varit tillräckliga för att tillgodose individers behov av vård.

Det har skett en stor volymökning av aktualiseringar i Bollebygd. Ett ärende kan aktualiseras på tre olika sätt:

- ansökan om bistånd
- anmälan om oro för att ett barn far illa
- information på annat sätt till exempel från andra myndigheter

exempelvis Migrationsverket.

En utredning skall i princip alltid inledas efter en aktualisering. Under 2016 gjordes 194 aktualiseringar för barn och unga. Antalet anmälningar rapporteras öka i hela landet inte bara i Bollebygd. Vanliga orsaker till anmälningar är våld inom familjen, skolfrånvaro, misstänkt missbruk hos vårdnadshavare. Tom april 2017 har 162 aktualiseringar gjorts. Under 2016 ledde 86 % av aktualiseringarna till en utredning. Aktualisering är starten i processtegen för socialtjänsten.

Funktionsnedsättning

Prognos för verksamheten för 2017 är ett underskott med 3,7 miljoner kronor. Detta avser främst köpta platser. Bildnings- och omsorgsnämnden beslutade 2015-12-14 § 125 att anta lokalprogram för LSS-boende i Bollebygds kommun och lämnade över det till kommunstyrelsen för vidare behandling och beslut. Man kan få boende enligt LSS i framförallt två olika former: En *gruppboestad* kan erbjudas personer som har så stora behov av tillsyn och omvårdnad, att det är nödvändigt att personal finns till hands hela tiden. Gruppboestaden består av ett mindre antal lägenheter som är samlade kring gemensamma utrymmen. En fast personalgrupp ska täcka de boendes hela stödbehov inklusive fritids- och kulturella intressen. En *serviceboestad* består av ett antal lägenheter som har tillgång till gemensam service och en fast personalgrupp. Lägenheterna är i regel anpassade efter den enskildes behov och ligger oftast i samma eller kringliggande hus. Varje boende ska erbjudas dygnet-runt-stöd i den egna lägenheten i den omfattning som han eller hon behöver. Behovet av boendeplatser var akut i december 2015 och är så alltjämt. Bildnings- och omsorgsförvaltningen beräknar att vid egna boende i kommunen avseende LSS skulle det på sikt och vid full drift medföra en halvering av kostnader jämfört med köpta platser.

Nämnden köper, i dagsläget platser av privata aktörer. I och med att de flesta av de boendeplatser vi köper inte befinner sig inom pendlingsavstånd från Bollebygd, tvingas kommunen även köpa daglig verksamhet för dessa personer i anslutning till de boende de idag har. Daglig verksamhet ska ge en meningsfull sysselsättning utifrån personens specifika förutsättningar. Insatsen bör innehålla både aktiviteter med habilitering och mer produktionsinriktade uppgifter. Daglig verksamhet är inte en anställningsform och arbetet är inte avlönat. Däremot kan det syfta till att utveckla den enskildes möjlighet till ett förvärvsarbete.

Verksamheten funktionsnedsättning har en förväntad ökning både avseende boende och daglig verksamhet, men det är svårt avgöra hur stor denna ökning blir. Anledningen till att det är svårt att avgöra är att de personer som får beslut är nya för verksamheten och det blir initialt en uppskattning av stödbehovet som får göras och utvärderas efter hand som behovet blir tydligare. Det finns också personer som vi känner till som börjar uppnå vuxen ålder, tar studenten och det är då vanligt att man flyttar hemifrån, men som ännu inte ansökt om insatserna boende och/eller daglig verksamhet. Kommunen måste räkna med att en del av de personer som flyttar till Bollebygd, är personer med behov av LSS-insatser.

Försämringen av prognosen sedan rapporten i februari beror bl.a. på förändrade riktlinjer hos Försäkringskassan för kompensation gällande personlig assistans vilket ger kommunen ökade kostnader. Flera av de som fått avslag hos Försäkringskassan får annat personligt stöd enligt SoL, personlig assistans enligt LSS eller andra LSS-insatser i kommunen. Problemet är att de hjälpberättigade i praktiken ofta har lika stort behov som tidigare. Sänkningen eller avslag som Försäkringskassan beslutat om kan baseras på att olika insatser, såsom exempelvis sondmatning, i vissa fall inte längre räknas som ett grundläggande behov inom ramen för statlig assistans. Då hamnar kostnaden hos kommunen istället. Många kommuner¹ har uppmärksammat detta och beskriver det exempelvis som kostnadsövertäring som strider mot finansieringsprincipen Ökad kostnad för 2017 är utifrån dagens kunskap minst 1,2 miljoner kronor för Bollebygd.

Gymnasieskola

Gymnasiet prognostiserar ett underskott på 2,5 miljoner kronor för 2017. Skolformen förväntas ha fler elever än budgeterat. Gymnasieplatser köps i andra kommuner framförallt i Borås och Härryda. Gymnasieskolan i Sverige är treårig och frivillig. Det finns 18 nationella program: tolv yrkesprogram och sex högskoleförberedande. Det finns också fem introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till ett nationellt program. Gymnasieskolan är frivillig för eleven men kommunen är förpliktad till att alla ska oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet.

Förskola

Förskolan prognostiserar totalt ett underskott på 2,2 miljoner kronor. Av underskottet utgörs nästan -1,6 miljoner kronor utav den uppskattade personalkostnaden för öppnandet av två nya avdelningar vid Krokdals förskola i Bollebygds centralort. Detta är något lägre än vad som uppskattades i februariprognosen. Underskottet beror på ett ökat barnantal jämfört budget. Barnantalet ökar i centralorten medan det minskar på övriga orter. Anpassning för denna minskning beräknas bespara 0,8 miljoner kronor för 2017.

---

¹ Exempelvis Kommunförbundet Stockholms län

Förslag på åtgärder för en budget i balans

Alla förslag är beräknat på helårsbasis vilket innebär att budget i balans beräknas uppstå för 2018 utifrån till dags datum kända faktorer.

Åtgärd		Delbelopp p tkr	Helårseffekt t tkr
1	Minskade kapitalkostnader och hyra lokaler		2 700
2	Skärpta riktlinjer:		1 200
	- ekonomiskt bistånd	500	
	- biståndsbedömda trygghetslarm	100	
	- vuxenutbildning	300	
	- ändra schablontider hemtjänsten	300	
3	Barnomsorg kvällar-nätter-helger		700
4	Lokalvård		300
5	Bibliotek		250
6	Kulturskolan, avveckla		1 000
7	Måltid		1 000
8	Tilläggsbelopp minska i resursfördelningen		500
9	Arbetskläder		200
10	Ungdomsgård		1 700
11	Resurser förskola minska i resursfördelningen		1 500
12	Resurser grundskola/fritidshem minska i resursfördelningen		2 400
13	Minskad ledningsorganisation		600
14	Ej chef med beredskap, till TIB		500
15	Sociala jouren, till TIB		180
16	Kompetensutveckling minska		1 000
	Totalt		15 730

Omfördelning av budget

Förvaltningen har utifrån en analys av jämförelsetal och nyckeltal konstaterat att det är rimligt att en viss omfördelning sker till Individ och familjeomsorg från övriga verksamheter. Vad gäller funktionsnedsättning så är det förvaltningens bedömning att mycket lite kan göras åt kostnader då det inte finns lokaler för att bedriva verksamheten i egen regi. Detsamma gäller gymnasieskolan den bedrivs inte i egen regi utan samtliga platser köps. Dock är förhållandet det omvända mot funktionsnedsättning, förvaltningens bedömning att det är mycket kostnadseffektivt att köpa i andra kommuner framförallt från Borås.

Konsekvenser av föreslagna åtgärder

”När ändringar i verksamheten planeras, skall arbetsgivaren bedöma om ändringarna medför risker för ohälsa eller olycksfall som kan behöva åtgärdas”. 8 §, andra stycket, AFS 2001:1, Systematiskt arbetsmiljöarbete. De ändringar som föreskrifterna avser är exempelvis personalförändringar, nya arbetstider och arbetsmetoder, andra organisationsförändringar, om- och nybyggnation samt ny maskinell utrustning. Det handlar om ändringar som inte utgör del av den dagliga, löpande verksamheten. Riskbedömningen ska utgå från den planerade ändringen och de eventuella risker för ohälsa och olycksfall som ändringen kan medföra. Riskbedömning ska göras innan förändringen genomförs och avse tiden efter genomförd förändring. Det är viktigt att notera att förändringsarbete i sig kan utgöra en risk för ohälsa. Det är arbetsgivarens ansvar att se till att alla faktorer i arbetsmiljön vägs in vid riskbedömningen. Denna konsekvensbedömning är en första bedömning. Varje åtgärd skall riskbedömas utifrån AFS 2001:1 i samverkan och på respektive enhet.

1. Minskade kapitalkostnader för lokaler

En minskning av debiterad lokalkostnad avseende kapitalkostnader 1:a halvåret 2017 för Nya Bollebygds skolan på 2 400 tkr samt att BON inte betalar hyra för Kråketorp efter 2017-06-01 vilket motsvarar 300 tkr, totalt 2 700 tkr.

Konsekvenser

Inga.

2. Skärpta riktlinjer

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd ska ge en skälig levnadsnivå. Vad som är skäligt för vissa behov preciseras i riksnormen för försörjningsstöd. Prövningen av ekonomiskt bistånd ska vara individuell och ta hänsyn till omständigheterna i det specifika fallet. Tillsammans med skäliga kostnader för vissa andra behov avgör riksnormen nivån på försörjningsstödet. Beloppen bestäms av regeringen inför varje nytt kalenderår och gäller som miniminivå för de behov som riksnormen ska täcka. I kommunerna tar socialnämnd fram en riktlinje där kommunens lokala tolkning av lagstiftningen samt politiska prioriteringar framkommer. I Bollebygd har det bland annat fattat politiska beslut om att barn familjer ska få en förhöjd norm med 200 kr per barn. Förslaget att spara 500 tkr inom ekonomiskt bistånd skulle innebära att riktlinjerna justeras på så vis att inget utöver det absolut nödvändiga och lagstadgade beviljas. Det kan handla om att sänka normen för barn, skärpa regler som gäller för arbetsresor eller sänka högsta godtagbara hyreskostnad.

Konsekvenser:

Att skärpa riktlinjer för ekonomiskt bistånd skulle definitivt upplevas som en försämring av livsvillkoren för de som är beroende av försörjningsstöd för att klara sin försörjning. Skärpning av riktlinjerna kommer också att påverka de handläggare som arbetar med försörjningsstöd då det klientnära arbetet påverkas av att klienterna upplever att man får det sämre och då kan ställa handläggarna till svars. Antalet klagomål och överklaganden kommer att öka och man kan förvänta sig att fler klienter kommer att uppsöka socialkontoret för att framföra sitt missnöje. Att skärpa riktlinjerna är en åtgärd som är genomförbar då de lokala riktlinjerna i Bollebygd innebär något högre ersättningsnivåer än omkringliggande kommuner.

Biståndsbedöma trygghetslarm

Åtgärden innebär att ändra riktlinjer för biståndsbedömning äldre till att trygghetslarm som i dag har den generella åldersgränsen på 75 år tas bort och att alla ansökningar om trygghetslarm ska biståndsbedömmas enligt 4kap. 1 § SoL. Åtgärden skulle ändå föreslås nämnden, oavsett budgetunderskott med nedanstående motivering.

Den så kallade befogenhetslagen, lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter säger att kommunen har befogenhet att tillhandahålla servicetjänster utan någon individuell behovsprövning till samtliga kommunmedlemmar som fyllt 67 år. Kommunen får då besluta om vilka insatser, vilken ålderskategori som åsyftas och

vilka avgifter som gäller. Servicetjänster utgör inte socialtjänst och omfattas därför inte av regler om exempelvis dokumentation, tillsyn, kvalitet, och Lex Sarah och det är därför viktigt att hålla isär tillämpningen av socialtjänstlagen och befogenhetslagen.

Socialstyrelsen har i Meddelandeblad Nr 1/2014 redogjort för sin bedömning av rättsfrågan och bedömer att trygghetslarm inte kan falla under det som menas med servicetjänster. Man hänvisar exempelvis till att trygghetslarm inte är en förebyggande insats som exempelvis att få hjälp att skruva i en glödlampa för att undvika fall. Det är däremot en insats som syftar till att den enskilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet, vilket är ett behov som omfattas av socialtjänstlagen och bör bedömas därefter. Därtill kan tilläggas att de insatser som utförs vid påkallandet av hjälp vid larm ofta är av omvårdnadskaraktär. Dessutom är servicetjänster undantagna kravet på dokumentation. Äldre som behöver trygghetslarm är ofta funktionsnedsatta eller sjuka, vilket leder till att det kan finnas uppgifter som kan vara nödvändig för de inblandade aktörerna att känna till och dokumentera. Utöver känsla av trygghet kan insatsen vara avgörande för den enskildes liv och hälsa och bör behandlas på ett sådant sätt, något som socialtjänstlagen syftar till. Om behovet av trygghetslarm med hänvisning till detta bedöms enligt 4kap. 1 § SoL är det inte möjligt att bevilja biståndet med enbart ålder som grund.

I dag finns det 141 verkställda insatser i form av trygghetslarm, 53 larm avser personer som är under 80 år.

Konsekvenser:

Att biståndsbedöma trygghetslarm kommer att innebära en ökad arbetsbelastning för biståndsbedömarna, men samtidigt kommer det troligtvis innebära en minskad arbetsbelastning för utförare inom äldreomsorg på sikt.

Att införa biståndsbedömning av trygghetslarm innebär en anpassning till gällande lagstiftning och rekommendationer och kan därmed inte anses som en valbar åtgärd. Däremot kan det komma att innebära att kommunen måste backa från utgivna politiska löften som har varit uppskattade av kommunens invånare.

Snävare riktlinjer för Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen består av två skolformer: kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Utgångspunkten för vuxenutbildningen ska vara elevens behov och förutsättningar. Förvaltningens förslag är att endast bevilja de studerande som har lagstadgad rätt dvs grundläggande nivå samt för att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning eller utbildning inom yrkeshögskolan, Skollagen kap 20.

Konsekvenser:

Det innebär att sökanden som redan har en behörig enlig beskrivning ovan kommer ges avslag på sin ansökan om att läsa ytterligare inom vuxenutbildningen. Det kan försvåra kommuninvånarens möjligheter att byta yrkeskarriär.

Ändra schablontider hemtjänsten

Förvaltningen föreslår att riktlinjerna förändras och att schablontiderna för olika insatser minskas. De beviljade timmarna har under åren varierat men ökat under perioden 2013 - 2016. Ökningen mellan 2015 och 2016 är 6 233 timmar, vilket motsvarar en ökning med 17 procent. Antalet brukare har inte ökat i samma utsträckning. Att antalet timmar förändrats med 17 % men andelen brukare inte har samma förändring beror på att brukarna i hemmet blir mer omsorgskrävande, behovet ute hos brukarna ser annorlunda ut i dag än vad det gjorde för några år sedan

Konsekvenser:

Mindre tid hos brukarna för att utföra insatserna, vilket kan leda till ökad stress hos brukare och medarbetare.

3. Ej erbjuda barnomsorg kvällar, nätter och helger

Enligt Skollagen 25 kap 5 § ska kommunen sträva efter att erbjuda omsorg för barn då förskola eller fritidshem inte erbjuds i den omfattning det behövs till föräldrarnas förvärvsarbete. Bollebygds kommun erbjuder sedan 2014 omsorg på obekvämtid. Det är enbart ca 50 % av de som beviljats omsorg under dessa tider som nyttjar det. Det låga nyttjandet av verksamheten gör att det är en överbemanning i verksamheten om ca 10-20 timmar i veckan idag.

Verksamheten tar del av statsbidrag om ca 100 tkr vilket är något som tillkommer verksamheten utöver dessa 700 tkr som från början är budgeterat. Statsbidraget är infört av regeringen för att stimulera kommuner att erbjuda omsorg på obekvämtid.

Konsekvenser

Att ej erbjuda omsorg utanför ordinarie öppettider skulle innebära att alla förskolor och fritidshem endast har öppet 06-18. De som främst kommer påverkas av en nedläggning av denna verksamhet är de vårdnadshavare som är i behov av omsorg under annan tid. Barnen kan komma att bli lidande av att vårdnadshavare inte mår väl med anledning av svårigheter med barnpassning.

Personal som idag finns i verksamheten kan omplaceras inom annan verksamhet i kommunen.

4. Minskade kostnader lokalvård

Besparingen motsvarar ungefär 80 % tjänst. Budgeten inom verksamheten består framförallt av personalkostnader.

Konsekvenser

Nuvarande kvalitetsnivåer av vård av lokaler samt hygien/renlighet i kommunens lokaler sänks. Svårigheter att leva upp till rekommendationer och standard kring inomhusmiljö i skola förskola samt äldreomsorg. Det blir inga vikarier vid sjukdom. Omprioritering får då ske mellan verksamheter. Toaletter prioriteras till varje dag. Städning minskar en rad olika föroreningar från inomhusmiljön.

5. Bibliotek

Biblioteket i Bollebygd består av 5,5 tjänster, varav en skolbibliotekarie. Det finns bibliotek i centralorten samt filialbibliotek i Töllsjö och Olsfors. Skolbibliotek finns på samtliga skolor. Det finns också en omsorgsbibliotekarie. Förvaltningens förslag till besparing motsvarar 50 % tjänst.

Konsekvenser

Det blir ingen bibliotekarie i äldreomsorgen.

6. Kulturskolan

Kulturskola köps av Härryda kommun. Det är ytterst få (7) kommuner som inte har kulturskola. Det är inte en lagstadgad verksamhet dock finns reflektion i kulturskoleutredningen (SOU 2016:69) om en kulturskolelag. Dock har utredningen ej lämnat ett sådant förslag.

Konsekvenser:

Ingen möjlighet för elever i Bollebygd att gå i Kulturskola. Barnen i Bollebygd ges inte samma möjligheter som många andra att ta del av och utöva kultur.

7. Minska kostnader i måltid

Minskningen motsvarar en minskning med två tjänster i måltidsorganisationen men troligast blir besparingen en blandning av tjänster och kostnader för råvaror

Konsekvenser

Nuvarande kvalitetsnivåer på menyer och råvaror sänks. Det kommer bli svårigheter att leva upp till rekommenderat näringsinnehåll för måltider inom skola förskola och äldreomsorg. Färre ekologiska råvaror. Lägre andel svensk kött och fågel (idag så gott som 100 %). Färre enheter med måltidspersonal kvar över mellanmålet vilket innebär ökad arbetsbörda för andra. Mindre matlagning från grunden då det är personalkrävande.

8. Minska tilläggsbeloppet i resursfördelningsmodellerna för förskola och skola.

Tilläggsbeloppet för särskilt stöd till barn och elever ska vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov.

Konsekvenser

På kort sikt blir det fler överklagade beslut. På lång sikt kan det innebära att Bollebygd anses ha fattat felaktiga beslut vilket innebär att tilläggsbeloppen får betalas ut i efterhand. Det gör att kostnader kommer att komma men ej under nuvarande budgetår. Det finns även en risk att den fristående skolan ej ger eleven det stöd den har rätt till för att lyckas i sin skolgång vilket kan leda till ett utanförskap om godkända betyg ej uppnås.

9. Arbetstagare får själva stå för kostnaden av arbetskläder

Inom omsorgen är personalen tvungen att bära arbetskläder samtidigt som arbetsgivaren inte är skyldig att bekosta dem. Däremot skall arbetsgivaren stå för tvätten.

Konsekvenser

Det bör vara likvärdigt i kommunen för samtliga yrkesgrupper som skall använda arbetskläder. Frågan måste också beaktas ur ett jämställdhetsperspektiv.

10. Nedläggning av ungdomsgård

Ungdomsgården utgör navet inom Ungdomsenhetens verksamheter. Mycket av ungdomsutvecklarnas arbete utgår ifrån ungdomsgården både vad gäller uppsökande arbete, förebyggande arbete och direkta stödinsatser. En stor del av det förebyggande arbetet bygger på ett nära samarbete mellan ungdomsutvecklarna, skolan, IFO, Folkhälsosamordnaren och kultur och fritid.

Konsekvenser

Ungdomar (13-18 år) i Bollebygd förlorar en trygg och drogfri mötesplats. Det får konsekvenser för uppsökande och förebyggande arbete med ungdomar.

Ungdomsgården utför arbete kring tidig upptäckt av missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa.

11. Minskning av resurser till förskolan – ändra resursfördelningen

Förskolan ska lägga grunden för det lärande som fortsätter resten av livet.

Kommunerna ansvarar för att det finns förskolor och att alla barn erbjuds plats.

Förskolan styrs av skollagen och läroplanen. Besparingen motsvarar en neddragning med 3 tjänster i förskolan.

Konsekvenser

Det blir fler barn per pedagog. Större barngrupper i förskolan gör det svårare för förskollärare att följa läroplanen. Det innebär ökad stress för medarbetare att inte ha möjlighet att utföra sitt uppdrag. Attraktiviteten som arbetsgivare minskar. Allmänna råden för kvalitet i förskolan har ett riktmärke om barngruppernas storlek. Bollebygd klarar inte av det märket idag. Med en neddragning blir det än större skillnad mot märket. Det är stor risk att Bollebygds kommun får betala tillbaka erhållna

statsbidrag för minskade barngrupper om ca 1 miljon kronor. Med anledning av att lokalerna inte är "godkända" för ett ökat barnantal kan det bli kö till förskolan.

12. Minska resurser i förskoleklass, fritidshem och grundskola

Grundskolan ingår i ett målstyrt system med ett stort lokalt ansvar. Riksdag och regering beslutar om ramarna i lagar och förordningar. Kommunen eller den fristående skolans ägare, den så kallade huvudmannen, har tillsammans med skolans rektor huvudansvar för den dagliga verksamheten. Skollag, förordningar och läroplan ska ligga till grund för hur verksamheten styrs. Minskningen motsvarar drygt fyra tjänster.

Konsekvenser

Det blir större klasser och färre timmar med undervisning i halvklass. Möjligheterna till individualiserad undervisning minskar. Det är stor risk att attraktiviteten minskar för att arbeta i Bollebygds kommun. Konsekvensen av det kan bli flera, såsom ökad sjukfrånvaro och att medarbetare väljer arbeta i andra kommuner. Då antalet lärare minskas så finns stor risk för att det förloras behörighet inom vissa ämnen. Flera statsbidrag kan förloras, fritidshemssatsningen 0,5 miljoner kronor samt lågstadiesatsningen ca 1,6 miljoner kronor.

13. Minskad ledningsorganisation

Minska med en tjänst i ledningsorganisationen. En dialog om hur och vart är nödvändig. Men förvaltningen anser att det är viktigt att prioritera det verksamhetsnära ledarskapet. Förvaltningen har byggt ledningsorganisationen för att möjliggöra ett verksamhetsnära ledarskap. Stabilitet och struktur i ledningen är viktig för organisationens välmående. Villkoren för chefer bör vara likvärdigt för kommunens alla förvaltningar. Det kan gälla hur verksamheten organiseras vad gäller antal underställda, fysisk närhet till den egna chefen, tillgång till administrativt stöd, vilken typ av verksamhet det rör sig om och hur komplext arbetet som ska utföras är.

Konsekvenser

Chefers förmåga att vara lyhörda och stödjande utgör friskfaktorer, liksom förmågan att skapa en god och hållbar arbetsmiljö med delaktighet och eget ansvar, bra kommunikation och feedback till medarbetarna. Forskning visar också att

ledarskapet har stor betydelse för att skapa effektiva och hälsosamma arbetsmiljöer, och organisationer med låg sjukfrånvaro kännetecknas bland annat av ett ledarskap präglat av närvaro, engagemang och tillit och med respekt för medarbetarnas kompetens. Villkoren för chefer inom offentlig sektor kan se väldigt olika ut mellan verksamheterna. Inom bildnings- och omsorgsförvaltningen är antal medarbetare per chef av tradition högt. Det bör också ses ur ett jämställdhetsperspektiv. Ett närvarande ledarskap utgör en friskfaktor.

14. Ej chef med beredskap inom de verksamheter som har verksamhet dygnet runt och året om.

Det finns alltid minst en chef i förvaltningen som har beredskap och kan nå utanför kontorstid. Med denna beredskap avses att chef utöver fastställd ordinarie arbetstid står till arbetsgivarens förfogande på plats utom arbetsstället, för att vid behov och utan dröjsmål kunna utföra arbete. Denna person är den medarbetarna vänder sig med frågor som kan behöva chefscoaching eller chefsbeslut. Frågor som kan vara aktuella är till exempel hemtjänstpersonal som kört av vägen, intrång av okänd i lokal, våld och hotsituationer mm Förvaltningen föreslår att tjänsteman i beredskap (TIB) tar över denna funktion.

Konsekvenser

Tjänsteman i beredskap kan ha bristande kompetens inom verksamhetsområdena och är inte tillräckligt effektivt stöd. I de allra flesta fall behöver TIB då konsultera exempelvis enhetschef från funktionsnedsättning för att bedöma situationen, och vid behov av åtgärd beordra in ordinarie chef.

15. Ej köpa sociala jouren av Borås

Idag köper Bollebygd den sociala jouren av Borås. Förvaltningens förslag är att tjänsteman i beredskap är den som polis, annan anmälare eller hjälpsökande skall vända sig till istället för till sociala jouren i Borås. I dag kommer man i kontakt med sociala jouren genom att ringa 112.

Konsekvenser

Tjänsteman i beredskap kan ha bristande kompetens inom verksamhetsområdena och är då inte ett tillräckligt effektivt stöd. I de allra flesta fall behöver TIB då

konsultera exempelvis enhetschef från IFO för att bedöma situationen, och vid behov av åtgärd beordra in ordinarie handläggare för att verkställa insatsen.

16. Minskning av kompetensutveckling

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning har stor betydelse för att medarbetare ska kunna anpassa sig till de snabba förändringar som sker inom våra verksamheter. Det handlar också om att kunna fördjupa sin kompetens för att nå en god kvalitet inom verksamheterna.

Konsekvenser

En stagnation i utvecklingen och brist på omvärldsbevakning. I den lilla kommunen så behöver medarbetare kunna ett större spann av frågor/arbetsuppgifter. Kompetensutveckling är nödvändigt för att hålla sig a jour och i många fall möjliggöra för samtliga medarbetare och chefer att hantera sitt ofta breda uppdrag. Kompetensutveckling är en viktig punkt i att vara en attraktiv arbetsgivare.

Besparingar med omedelbar verkan

Följande åtgärder genomförs av förvaltningen

- Ekonomiavdelningen har gjort översyn av hyror och det innebär en minskning av kapitalkostnader.
- Samhällsbyggnadsförvaltningen tar hyran för lokalen, Kråketorp.
- Process med IBIC (individens behov i centrum) och systemförvaltningen inom vård och omsorg är pausad.
- All kompetensutveckling/fortbildning som medför kostnader har stoppats för resten av året.
- Måltid och lokalvård får inom befintlig verksamhet lösa de utökningar som skett inom förskola och grundskola.
- Beslut kan ej verkställas då det saknas medel, lokaler och andra resurser.
- En fortsatt allmän återhållsamhet vid återanställning och användande av timvikarier.

Följande åtgärd föreslås nämnden.

- En förändring av delegation och arbetsätt som innebär att samtliga beslut om insatser
som inte kan lösas inom befintlig organisation skall beslutas av Individutskottet.

Tabell 1. Prognos per april

<i>tkr</i>	2017			Utfall nettokostnad 2016
Verksamhet	Utfall nettokostnad Jan - april	Budget helår	Progno s helår	
Förskola	-19 115	-51 755	-2 200	-46 565
Fritidshem	-5 793	-19 482	900	-14 355
Grundskola F-9	-36 188	-107 020	-800	-88 265
Gymnasieskola	-11 167	-34 772	-2 500	-35 199
Vuxenutbildning	-553	-2 536	0	-1 999
Fritid/kultur	-2 183	-9 254	0	-7 890
Äldreboende	-9 804	-39 458	0	-40 027
Hemtjänst o korttid	-7 719	-23 526	0	-22 291
Hemsjukvård mm	-4 567	-12 370	0	-12 669
Funktionsnedsättning	-15 264	-34 753	-3 700	-37 161
IFO	-9 003	-24 181	-7 000	-24 671
Gemensamt	- 1 255	-6 093	-400	-3 061
Måltid o lokalvård	0	0	0	-18 119
Totalt	-122 611	-365 200	-15 700	-352 272

Tabell 2 Prestationer prognos.

Budgeterade prestationer för Bildning- och omsorgsnämnden 2017	Prognos Helår 2017	Förändring	Budgetram 2017	Utfall 2016
Antal barn i förskola (folkbokförda i Bollebygd)	547	27	520	523
- varav köpt verksamhet	40			36
- såld verksamhet	20			20
Antal barn i pedagogisk verksamhet (ingår även i förskoleverksamhet)	16			13
Antal elever i förskoleklass (folkbokförda i Bollebygd)	138	7	131	135
- varav köpt verksamhet	29			30
- såld verksamhet	2			3
Antal elever i grundskola år 1-9 (folkbokförda i Bollebygd)	1 123	23	1 100	1062
- varav köpt verksamhet	203			191
- varav grundsär	5			8
- såld verksamhet	26			36
Antal elever i fritidshem (folkbokförda i Bollebygd)	547	72	475	498
- varav köpt verksamhet	130			114
- såld verksamhet	9			13
Antal elever i gymnasiet (folkbokförda i Bollebygd)	326	30	296	319
- varav i egen regi	9			12
- varav gymnasiesär	6			7
- såld verksamhet	1			1
Antal hemtjänstärenden	130	4	126	123
- i egen regi	130	4	126	123
- utförda timmar/månad	2 894			2 769
Antal boendeplatser ÄO	78	0	78	68
- demensboende	33	-1	34	26
- somatisk boende	36	0	36	35
- korttidsboende	8	0	8	7
Volym LSS				
- boende barn/ unga	4	-2	6	5

- boende vuxna	18	5	13	15
Personlig assistans (Sol och LSS) , timmar	5 428	5 428	0	0
- daglig verksamhet	26	3	23	23

Tabell 3. Prestationer utfall IFO.

Prestationer utfall IFO Bildning- och omsorgsnämnden 2017	2017 Jan-Apr	2016 Helår
Volymer flykting		
<i>Anvisade hushåll ej mottagna – nyanlända per 1/6</i>	12	-
<i>EKB (Ensamkommande barn)</i>	26	44
<i>varav med PUT</i>	3	0
<i>stödboende</i>	6	-
Volymer IFO		
<i>aktualiseringar (barn & unga)</i>	162	194
<i>försörjningsstöd antal hushåll</i>	81	118
<i>försörjningsstöd belopp per hushåll, tkr</i>	40	45
<i>Vårdddygn HVB – missbruk vuxna</i>	38	93
<i>Antal personer HVB missbruk vuxna</i>	2	1
<i>Vårdddygn LVM – missbruk vuxna</i>	94	15
<i>Antal personer LVM - missbruk vuxna</i>	1	1
<i>Anmälningar enligt SOL- barn och unga</i>	97	115
<i>Ansökningar enligt SOL barn och unga</i>	2	15
<i>Öppna utredningar barn och unga</i>	63	64
<i>Vårdddygn familjehem barn och unga</i>	360	1 732
<i>Antal unga i familjehem</i>	3	5
<i>Vårdddygn SOL HVB – barn och unga</i>	242	114
<i>Vårdddygn LVU – barn och unga</i>	692	1 823
<i>Antal unga i HVB</i>	10	7